

як у звичайних виробничих умовах, так і у спеціально створених умовах праці. З точки зору створення оптимальних умов для реабілітації та інтеграції інвалідів до соціуму важливим є надання їм можливості відчувати свою незалежність, значущість і корисність для оточуючих та суспільства.

Висновки. Таким чином, процес професійної реабілітації є комплексним і досить складним процесом, кінцевою метою якого є ефективне працевлаштування інвалідів. Головною складовою професійної реабілітації інвалідів виступає професійне навчання.

Проте тільки два інваліда із ста відновлюють свою здатність до праці. Це спричиняє соціальну напругу, бідність, незахищеність, матеріальну і моральну деградацію осіб з обмеженими фізичними можливостями та їх сімей. Тому необхідною умовою досягнення сприятливого духовного стану розвитку нації, високого рівня соціальної зрілості і моральності суспільства є працевлаштування та професійна реабілітація інвалідів. Це зумовлює необхідність дослідження цих процесів та обґрунтування напрямів їх покращання, що є надзвичайно складною проблемою.

Список використаної літератури

1. Шевцов А.Г. Особистісно орієнтовані освітні технології як системоутворювальний чинник комплексної соціальної реабілітації осіб з інвалідністю // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Наук.-метод. зб.: Вип. 8. Т.І / За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К., 2006 – 323 с.

2. Конвенція про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів N 159 (Конвенцію ратифіковано Законом N 624-IV від 06.03.2003).

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ДО КОРЕКЦІЇ ОСІБ З ДЕСТРУКТИВНИМИ СТАНАМИ УДК 159.9:37

Марина Ігорівна Пасічник,
*студентка II-го курсу спеціальності «Практична психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Соціально-технологічний прогрес спричиняє зростання негативного впливу на особистість інформаційних потоків та збільшення повсякденних фізичних та психологічних навантажень. Усе це негативно позначається на здоров'ї людей і на стані їх душевного благополуччя. У результаті цього, значно зростає кількість осіб, які потребують психологічної допомоги. Водночас, через суб'єктивні та об'єктивні причини, клієнти можуть поводити себе під час психологічного консультування не завжди адекватно, заважаючи фахівцям вирішувати їх психологічні проблеми. Такими клієнтами

можуть бути різні особистості, зокрема: з непатологічними розладами психіки, з акцентуацією характеру, агресивні, інфантильні, в стані легкого алкогольного чи наркотичного сп'яніння, маніпулятори та ін. Вирішувати особистісні проблеми таких проблемних клієнтів здатні лише кваліфіковані фахівці з психології.

Короткий аналіз останніх досліджень. Практика свідчить, що психологічні проблеми особистості можуть мати суб'єктивну та об'єктивну форму прояву, через які вони і сигналізують людині про своє існування. Більшість дослідників (Б. Братусь, Ф. Василюк, Т. Немчин, С. Томчук, О. Чебикін, Т. Яценко та ін.) вказують на те, що найчастіше індикаторами психологічної проблеми особистості виступають негативні емоції (страх, тривога, стрес та ін.), різні психічні стани (депресивні, кризові стани, напруження, втома, тривожне очікування, хвилювання, дратівливість та ін.), особливості поведінки (невдачі, помилки, конфлікти).

Результати аналізу наукових джерел вказують на те, що різні аспекти психологічної роботи з проблемними клієнтами досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні фахівці (Берегова Н. [1], Браун Д., Педдер Дж., Іваненко Б. [2], Роджерс К., Титаренко Т. та ін.). Проблемних осіб, що мають певні розлади і відхилення визначають як окрему категорію «важких» клієнтів, в процесі роботи з якими у психолога можуть виникати певні труднощі.

Саме цей факт визначає необхідність цілеспрямованого формування готовності студентів-психологів до роботи з важкими клієнтами.

Метою наукової публікації є теоретичне дослідження професійної готовності студентів-психологів до роботи з проблемними клієнтами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Практична психологія розглядається фахівцями як психологічна практика, як професійна діяльність із консультування, діагностики, терапії тощо. При цьому, цю сферу діяльності називають однією з форм духовної практики, спрямованої на оптимізацію індивідуального розвитку людини та збереження її індивідуальності.

Підготовка психологів до роботи з різними типами клієнтів потребує всебічного вивчення майбутніми фахівцями психології проблемних клієнтів, їх типів, ролі особистісного компоненту в структурі різноманітних форм психічної діяльності, а також характерних ознак. Наявність таких знань дозволить психологу чітко і своєчасно діагностувати наявну в клієнтів проблему та вибрати правильну стратегію консультативної й психотерапевтичної взаємодії з ними. На основі теоретичного аналізу проблеми готовності психологів до роботи з різними типами клієнтів можна визначити, що поняття «*проблемний*

клієнт психолога» відображає людину, яка веде себе неадекватно на консультації у психолога. Як бачимо, мова йде про особистість, дії та поведінка якої під час психологічного консультування не сприяють чи заважають вирішувати її психологічні проблеми.

На основі аналізу досліджень, присвячених проблемно-орієнтованому консультуванню поняття «проблема клієнта» ми розглядаємо, як певну психологічну дисгармонію, неблагополучний поведінковий комплекс, які створюють психологічні труднощі, спричиняють для людини страждання, від яких вона бажає позбавитися.

Зважаючи на можливі дії та поведінку осіб під час психологічного консультування, до переліку проблемних клієнтів слід віднести особистості: з непатологічними розладами психіки, з акцентуацією характеру, агресивні, немотивовані, із завищеними вимогами, які переживають почуття вини, істеричні, obsесивні, паранояльні, шизоїдні, асоціальні, депресивні, схильні до зловживання алкогольними чи наркотичними речовинами, а також – маніпулятори.

Висновок. Узагальнення наукових досліджень дозволило уточнити сутність професійної готовності психолога до роботи з проблемними клієнтами та удосконалити її структуру. Поняття *«професійна готовність майбутнього психолога до роботи з проблемними клієнтами»* відображає стійке системне психологічне утворення у структурі особистості майбутнього фахівця, що відображає активно-дійовий стан, установку на ефективну роботу з людиною, дії та поведінка якої під час психологічного консультування не сприяють чи заважають вирішувати її психологічні проблеми.

Професійна готовність психолога до роботи з проблемними клієнтами є складна, інтегрована система властивостей, знань та досвіду особистості, включає такі компоненти як: мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний та емоційно-вольовий.

Перспективою подальших досліджень є розробка програми вивчення особливостей професійної готовності студентів-психологів до роботи з проблемними клієнтами.

Список використаної літератури

1. Берегова Н. П. Мотивація студентів до роботи із психологічно складними особистостями / Проблеми екстремальної та кризової психології: Зб. наук. праць; Вип. 4. – Харків : УЦЗУ, 2008. – С. 19–24.

2. Іваненко Б. Б. Проблема формування професіоналізму майбутнього практичного психолога // Неперервна професійна освіта: теорія і практика / К.: Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – 2003.